

EU thông qua quy định cấm sản xuất, nhập khẩu và xuất khẩu các sản phẩm có chứa thủy ngân

EU thông qua quy định cấm sản xuất, nhập khẩu và xuất khẩu các sản phẩm có chứa thủy ngân. Những sản phẩm có sử dụng những công cụ có chứa thủy ngân để sản xuất như các loại đèn huỳnh quang... cũng sẽ bị cấm theo lộ trình.

Hội đồng EU, đại diện của các Quốc gia Thành viên, gần đây đã thông qua Quy định cấm sản xuất, nhập khẩu và xuất khẩu các sản phẩm có chứa thủy ngân. Các quy tắc cập nhật nhằm mục đích giải quyết việc sử dụng thủy ngân còn lại ở EU¹.

Quy định về thủy ngân của EU (Quy định (EU) 2017/852), được thông qua năm 2017, là một trong những quy định quan trọng của EU chuyển đổi cái gọi là Công ước Minamata, một hiệp ước quốc tế được ký năm 2013 để bảo vệ sức khỏe con người và môi trường khỏi tác hại của thủy ngân. Quy định năm 2017 bao gồm toàn bộ vòng đời của thủy ngân, từ khai thác ban đầu đến xử lý chất thải, góp phần vào mục tiêu cuối cùng của EU là hạn chế và loại bỏ dần việc sử dụng, sản xuất và xuất khẩu thủy ngân và các sản phẩm có chứa thủy ngân theo thời gian, như được nêu trong Chiến lược của EU về thủy ngân.

Đáng chú ý là trong lĩnh vực thiết bị điện, sáu loại đèn chứa thủy ngân bổ sung cũng sẽ phải chịu lệnh cấm sản xuất, xuất nhập khẩu kể từ ngày 31 tháng 12 năm 2025 và ngày 31 tháng 12 năm 2026.

Việc sử dụng các sản phẩm có chứa thủy ngân, bao gồm cả đèn có chứa thủy ngân, là một trong những hành vi sử dụng thủy ngân có chủ ý lớn nhất còn lại ở EU. Tuy nhiên, các giải pháp thay thế không chứa thủy ngân đã trở nên khả thi về mặt kinh tế và kỹ thuật và được cho là đã có sẵn. Do đó, Quy định mới sẽ cấm các loại đèn liên quan theo thời hạn sau (sửa đổi Phần A của Phụ lục II của Quy định (EU) 2017/852):

Lộ trình cấm xuất khẩu, nhập khẩu và sản xuất các sản phẩm có chứa thủy ngân của EU

Sản phẩm có chứa thủy ngân	Ngày cấm xuất khẩu, nhập khẩu và sản xuất các sản phẩm có chứa thủy ngân
3b. Tất cả các loại đèn huỳnh quang compact (CFL) khác dùng cho mục đích chiếu sáng thông thường không có trong mục 3 và 3a	31/12/2025
4a. Đèn phát pho ba dải dùng cho mục đích chiếu sáng chung	31/12/2026

¹ Xem Thông cáo báo chí của Hội đồng: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/27/green-transition-council-gives-its-final-approval-to-the-ecodesign-quy-dinh/>. Để biết thêm thông tin, hãy xem trang Nghị viện Châu Âu trên ESPR: <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-european-green-deal/file-sustainable-products-initiative>

không nằm trong mục 4, điểm (a).	
4b. Đèn photpho halogenua dùng cho mục đích chiếu sáng thông thường không nằm trong mục 4, điểm (b).	31/12/2025
4c. Đèn photpho ba dải phi tuyến tính.	31/12/2026
4d. Đèn photpho halophosphate phi tuyến tính.;	31/12/2025
5a. Đèn natri (hoi) áp suất cao (HPS) dùng cho mục đích chiếu sáng chung với: (a) $P \leq 105$ W vượt quá 16 mg Hg; (b) 105 W < $P \leq 155$ W vượt quá 20 mg Hg; (c) $P > 155$ W vượt quá 25 mg Hg.	31/12/2025

Những loại đèn này sẽ được thay thế bằng các loại đèn khác như đèn LED, ít độc hại hơn và tiết kiệm năng lượng hơn.

Theo các quy tắc cập nhật, Ủy ban sẽ xem xét các trường hợp miễn trừ áp dụng đối với việc sử dụng hỗn hống (là hợp kim của thủy ngân với kim loại khác) dùng trong nha khoa trước ngày 31/12/2029, có tính đến sự sẵn có của các chất thay thế không chứa thủy ngân.

Nghị viện và Hội đồng Châu Âu đã thông qua quan điểm đàm phán của họ lần lượt vào ngày 17 và 30 tháng 1 năm 2024. Hai nhà đồng lập pháp đã đạt được thỏa thuận tạm thời vào ngày 21/2/2024, chỉ sau một vòng đàm phán, do đó cho phép thông qua dự thảo văn bản pháp lý khá ngắn thông qua thủ tục lập pháp thông thường của EU.

Quy định sẽ là động lực chính thúc đẩy sự phát triển của thị trường đèn LED tại EU

Theo số liệu thống kê từ ITC, hàng năm EU chi từ 16 - 19 tỷ USD để nhập đèn các loại. Trong đó, nhập khẩu đèn huỳnh quang có chứa thủy ngân (Mã HS 853931 và 853939) đạt 300 - 445 triệu USD, phần lớn là nhập khẩu từ Trung Quốc và nội khối EU. Trong 5 năm gần đây, kim ngạch nhập khẩu nhóm sản phẩm đèn này có xu hướng giảm, từ 445 triệu năm 2019 xuống còn 305 triệu USD vào năm 2023. EU nhập khẩu mặt hàng này từ Việt Nam chiếm thị phần không đáng kể, chỉ dưới 0,2%.

Nếu EU thông qua quy định cấm sản xuất, nhập khẩu và xuất khẩu các sản phẩm đèn có chứa thủy ngân, thì những loại đèn này sẽ được thay thế bằng các loại đèn khác như đèn LED, ít độc hại hơn và tiết kiệm năng lượng hơn. Đây cũng là cơ hội cho mặt hàng đèn các loại của Việt Nam. Theo số liệu thống kê của ITC, EU nhập khẩu hầu hết các chủng loại đèn từ Việt Nam, trong đó, chủ yếu là các loại đèn LED.

Theo mordorintelligence.com, quy mô thị trường đèn LED chiếu sáng EU ước tính đạt 11,07 tỷ USD vào năm 2024 và dự kiến sẽ đạt 15,40 tỷ USD vào năm 2030, tăng trưởng trung bình 5,65%

trong giai đoạn 2024-2030. Lệnh cấm đèn huỳnh quang của EU, chi phí điện tăng và sự chuyển dịch sang chiếu sáng thông minh là những động lực chính thúc đẩy sự phát triển của thị trường đèn LED tại khu vực. Trong dài hạn, thị trường đèn LED EU có triển vọng tích cực khi nhu cầu về chiếu sáng tiết kiệm năng lượng tiếp tục tăng.

Nhập khẩu các loại đèn của EU từ thị trường Việt Nam giai đoạn 2019 - 2023

(ĐVT: Nghìn USD)

Mã HS	Mô tả	Năm 2019	Năm 2020	Năm 2021	Năm 2022	Năm 2023
	Tổng	26.465	21.563	24.764	30.843	17.545
940511	Đèn chùm và các phụ kiện chiếu sáng trần hoặc tường điện khác, chỉ dành cho nguồn sáng điốt phát quang "LED" (trừ chiếu sáng không gian mở công cộng hoặc đường phố)				3.651	4.477
940542	Đèn chiếu sáng và phụ kiện chiếu sáng, chỉ dành cho nguồn sáng điốt phát quang "LED", không phân loại				3.697	2.841
940519	Đèn chùm và các phụ kiện chiếu sáng trần hoặc tường điện khác (trừ chiếu sáng không gian mở công cộng hoặc đường phố và chỉ dành cho nguồn sáng điốt phát quang "LED")				3.411	2.229
853921	Tungsten đèn sợi đốt halogen (trừ đèn chùm kín)	1.550	1.530	1.440	1.670	1.301
940549	Đèn chiếu sáng và phụ kiện chiếu sáng điện khác, không phân loại				1.744	1.095
940599	Các bộ phận của đèn và phụ kiện chiếu sáng, biển báo và biển tên có đèn và các loại tương tự, không phân loại	703	397	607	1.867	858
853949	Đèn cực tím hoặc hồng ngoại	496	598	594	552	660
853910	Đèn chùm kín	3.779	886	480	464	525
940521	Đèn bàn, bàn làm việc, đèn đầu giường hoặc đèn đứng điện, chỉ dành cho nguồn sáng điốt phát quang "LED"				346	479
853951	Mô-đun nguồn sáng "LED" điốt phát sáng				470	386
940529	Đèn bàn, bàn làm việc, đèn đầu giường hoặc đèn đứng điện (trừ chiếu sáng chỉ dành cho nguồn sáng điốt phát quang "LED")				434	377
853939	Đèn phóng điện (trừ đèn huỳnh quang catốt nóng, đèn hơi thủy ngân hoặc natri, kim loại ...)	244	233	384	460	347
940541	Đèn chiếu sáng và phụ kiện chiếu sáng quang điện, chỉ dành cho nguồn sáng điốt phát quang "LED", không phân loại				10.067	319
853952	Đèn điốt phát sáng "LED"				187	314
853932	Đèn hơi thủy ngân hoặc natri; đèn halide kim loại	333	255	254	307	261
940592	Các bộ phận của đèn và phụ kiện chiếu sáng, biển báo có đèn và biển tên và các loại tương tự, bằng nhựa, không phân loại	61	124	63	76	233
853941	Đèn hồ quang	198	192	177	230	194
940569	Biển báo có đèn, biển tên có đèn và các loại				75	173

Mã HS	Mô tả	Năm 2019	Năm 2020	Năm 2021	Năm 2022	Năm 2023
	tương tự, có nguồn sáng cố định không phải LED					
940550	Đèn và phụ kiện chiếu sáng không dùng điện, không phân loại	26	188	99	139	112
940591	Các bộ phận của đèn và phụ kiện chiếu sáng, biển báo có đèn và biển tên và các loại tương tự, bằng thủy tinh, không phân loại	98	213	216	157	107
940561	Biển báo có đèn, biển tên có đèn và các loại tương tự, có nguồn sáng điốt phát sáng "LED" cố định không phải LED				42	98
853929	Đèn sợi đốt, điện (trừ đèn halogen vonfram, đèn có công suất <= 200 W và điện áp ...	190	18	29	83	78
853931	Đèn phóng điện, huỳnh quang, catốt nóng	101	63	35	37	36
853990	Các bộ phận của đèn sợi đốt hoặc đèn phóng điện, cụm đèn chùm kín, tia cực tím hoặc hồng ngoại ...	324	132	681	649	18
940539	Dây đèn điện loại dùng cho cây thông Noel (trừ loại chỉ dùng cho nguồn sáng điốt phát sáng "LED")				4	11
940531	Dây đèn loại dùng cho cây thông Noel, chỉ dùng cho nguồn sáng điốt phát sáng "LED"				20	8
853922	Đèn sợi đốt có công suất <= 200 W và điện áp > 100 V (trừ đèn sợi đốt halogen vonfram ...	0	19	5	4	8
940510	Đèn chùm và các loại đèn điện khác gắn trên trần hoặc tường (trừ loại dùng để chiếu sáng không gian mở công cộng hoặc đường phố)	6.901	7.733	9.012		
940540	Đèn điện và phụ kiện chiếu sáng, không phân loại	9.917	7.694	9.211		
940530	Bộ đèn điện dùng cho cây thông Noel	4	10	9		
940520	Đèn bàn, đèn bàn làm việc, đèn đầu giường hoặc đèn đứng	864	831	1.162		
940560	Biển báo phát sáng, biển tên phát sáng và các loại tương tự, có nguồn sáng cố định cố định	154	174	161		
853950	Đèn điốt phát sáng "LED"	522	273	145		

Nguồn: ITC

Duy Tuấn (VITIC) thực hiện

Ngày 28/02/2023 Thủ tướng Chính phủ đã ký Quyết định số 165/QĐ-TTg phê duyệt Đề án tái cơ cấu ngành Công Thương giai đoạn đến năm 2030. Đề án đặt mục tiêu tái cơ cấu ngành Công Thương nhằm thực hiện chuyển dịch cơ cấu nền kinh tế, nâng cao năng suất, chất lượng, giá trị gia tăng và năng lực cạnh tranh; Tạo lập các động lực tăng trưởng mới gắn với chuyển biến về chất mô hình tăng trưởng của ngành Công Thương cùng một mô hình quản trị nhà nước năng động, hiệu quả, hiện đại và có tính thích ứng cao để thực hiện công nghiệp hóa, hiện đại hóa, phát triển nhanh và bền vững;

Một trong những định hướng chiến lược của Đề án là nâng cao khả năng đáp ứng quy định, tiêu chuẩn cao về chất lượng của các thị trường xuất khẩu, đặc biệt là các yêu cầu về bảo vệ môi trường, các bon thấp, lao động và công đoàn.